Beheer Wegen 2025-2029

Informatie & Ontmoeten Gemeenteraad

23 mei 2024

Gemeente Gorinchem

Onderwerpen

Presentatie Informeren & Ontmoeten gemeenteraad op 23 mei

- De scope van wegbeheer
- Aanleiding planmatig wegbeheer
- Weginspectie en kenmerkende beeld
- Definities en kosten onderhoud en vervangingen 2025-2029
- Kosten onderhoud en vervangingen structureel vanaf 2030
- Vervolgproces en vragen

Achtergrond informatie

- Achtergrond budgettaire problematiek
- Wettelijk kader, zorgplicht onderhoudstoestand
- Onderhoudsscenario's en effecten
- Aandachtspunten en risico's

Gemeente Gorinchem

De scope van het wegbeheer

- Onderhoud én vervanging van bestrating, asfalt-, beton- en half-verhardingen
- Verhardingen bijzondere locaties:
  - Begraafplaatsen;
  - Buitensportaccommodaties en speeltuinen;
  - Stranden Buiten de Waterpoort en Het Wiel Dalem;
- Betonelementen, zoals trappen en niet-constructieve betonelementen;
- Wegbermen
- Wegmarkeringen

Oppervlakte 1,84 miljoen m2

- 76% bestrating
- 23% asfaltverhardingen
- 1% beton- en half-verhardingen
- circa 33 km aan wegbermen

Gemeente Gorinchem

Aanleiding planmatig wegbeheer

- Motie Kapitaalgoederen: in beeld brengen financiële opgaven (m.n. wegbeheer)
- Opstellen jaar- en meerjarenplan Wegen
  - Inzicht creëren en grip hebben op onderhouds- en vervangingsopgave
  - Instandhouding met huidig budget niet meer realistisch, onveiligheid en kapitaalsvernietiging aan de orde
  - Tijdig plannen i.v.m. inpassen in tal van wegomleidingen en beschikbaar- en begaanbaarheid omleidingsroutes
- Beleid openbare ruimte 2021-2025: integraal jaar- en meerjarenplan en integrale kansen creëren
  - Riolering, mobiliteit, wegen, groen, energietransitie, woningbouw e.a.

➔ Er speelt veel op dezelfde vierkante meter. Integraal en vroegtijdig plannen steeds meer noodzakelijk

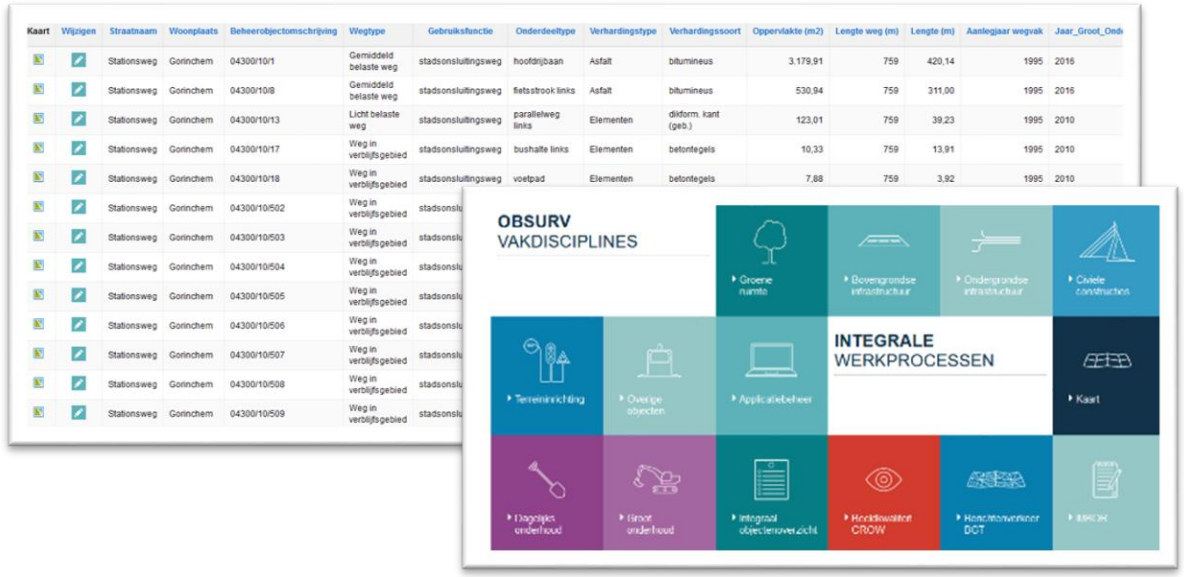
➔ Kansen voor o.a. klimaat en verkeersveiligheid vroegtijdig in beeld: creëren integrale opgaven

Gemeente Gorinchem

Planmatig wegbeheer

- Data op orde
- Kwaliteit in beeld
  - Weginspectie
  - Onderzoeken
- Opstellen onderhoudsplan
- Integrale afstemming
- Jaar- en meerjarenplan onderhoud en vervanging

- Per 5 jaar: Beleids- en beheerplan Wegen, kwaliteitsniveaus, scenario's en bijstellen budgetten

Gemeente Gorinchem

Weginspectie en het kenmerkende beeld

- Binnenstad en nieuwe(re) wijken zijn redelijk tot zeer goed op orde
- Tal van voet- en fietspaden, straten en parkeervoorzieningen zijn nu of binnen enkele jaren toe aan groot onderhoud (herstraten met bestaand of nieuw materiaal);
- Veel asfaltwegen en -paden zijn nu of binnen enkele jaren toe aan groot onderhoud (nieuwe asfalt deklaag, een versterkingsmaatregel of vervanging);
- Verschillende wegen in het buitengebied zijn aan het einde van de levensduur (onveilig);

- Verschillende voet- en fietspaden zijn onveilig of zijn niet comfortabel begaanbaar.
- De begaanbaarheid voor mindervaliden is op verschillende locaties (met name vanwege bomen in het trottoir of opdruk van tegels vanwege boomwortels) slecht te noemen.

Gemeente Gorinchem

Schadebeelden bestratingen

Schadebeelden asfalt

Schadebeeld asfaltwegen buiten de kom

Gemeente Gorinchem

Schadebeeld Vestingpaden

Gemeente Gorinchem

Definities onderhoud en vervanging

Klein- en bijzonder onderhoud: Calamiteiten- en klein onderhoud verhardingen, wegbermen, wegmarkering, half-verhardingen, stranden, taludtrappen, begraafplaatsen, speelterreinen en sportaccommodaties.

Groot onderhoud: Gedeeltelijk tot geheel herstraten van bestratingen en gedeeltelijk tot geheel vervangen van (dek)lagen van asfalt.

Vervanging: Het vervangen van de weg aan het einde van de levensduur (fundering verbeteren/vervangen en toepassen nieuwe bestrating/nieuwe asfaltconstructie).
Te financieren door middel van investeringskrediet.

Gemeente Gorinchem

Kosten onderhoud 2025-2029

- Opgave groot onderhoud 2025-2029 bedraagt totaal ca. € 13,9 miljoen;
- Piek van de opgave (inhaalslag) ligt in 2025-2026;
- Advies: deel opgave van 2025 doorschuiven en de gehele inhaalslag spreiden over 2026-2029.

  Een nog groter aandeel uitstellen dan nu voor 2025 opgenomen, wordt met het oog op de veiligheid en begaanbaarheid ontraden.

Jaar	Groot onderhoud	Klein- en bijzonder onderhoud	Totaal	Beschikbaar	Aanvraag PPN
2025	€ 2.355.744	€ 510.000	€ 2.865.744	€ 1.019.814	€ 1.845.931
2026	€ 2.852.198	€ 510.000	€ 3.362.198	€ 1.019.814	€ 2.342.385
2027	€ 2.852.198	€ 510.000	€ 3.362.198	€ 1.019.814	€ 2.342.385
2028	€ 2.852.198	€ 510.000	€ 3.362.198	€ 1.019.814	€ 2.342.385
2029	€ 2.852.198	€ 510.000	€ 3.362.198	€ 1.019.814	€ 2.342.385
2030 ev	*€ 2.513.000*	*€ 510.000*	*€ 3.023.000*	*€ 1.019.814*	*€ 2.003.186*

Optioneel Vesting op niveau Hoog

Meerkosten onderhoud

€ 146.000/jaar

Gemeente Gorinchem

Kosten vervangingen 2025-2029

- De theoretische vervangingsopgave bedraagt **€ 3.103.000/jaar**. Gebaseerd op een theoretische levensduur van de straten en wegen van 60 jaar. Vanwege separate investeringsopgaven aan wegen is gedurende de periode 2025-2028 een lager investeringskrediet benodigd.

Benodigd investeringskrediet	
2025	€ 2.429.109
2026	€ 1.720.814
2027	€ 1.720.814
2028	€ 1.720.814
2029	€ 2.500.000
2030 ev	*€ 2.500.000*

Optioneel Vesting op niveau Hoog

Meerkosten vervangingen

€ 387.000/jaar;

Het opgenomen aandeel voor 2025 is met het oog op de veiligheid van de wegen en fietspaden noodzakelijk om uit te voeren in 2025.

Gemeente Gorinchem

Kostenposten structureel per jaar, vanaf 2030

Groot onderhoud	Klein/bijzonder onderhoud	Vervangingsopgaven
Voorziening wegen	Exploitatie	Investeringen
€ 2.513.000	€ 510.000	€ 2.500.000

- Het structureel benodigde bedrag voor groot onderhoud is berekend op basis van het onderhoudsscenario 'Basis';
- De theoretische vervangingsopgave bedraagt **€ 3.103.000/jaar**. Gebaseerd op een theoretische levensduur van de straten en wegen van 60 jaar. Ingeschat wordt dat het vooralsnog voldoende is om vanaf 2030 rekening te houden met een benodigd investeringskrediet van **€ 2.500.000/jaar**;
- Optioneel Vesting op niveau Hoog: Groot onderhoud: € 146.000/jaar en Vervangingen € 387.000/jaar;
- Prijspeil en areaalgegevens 01-2024.

Gemeente Gorinchem

Vervolgproces en vragen

- Besluitvorming financiële dekking bij de behandeling van de PPN (juli 2024)
- Afronden en vaststellen Beleids- en beheerplan Wegen na vaststelling PPN

Zijn er nog vragen?

Gemeente Gorinchem

Achtergrond informatie

- Achtergrond budgettaire problematiek
- Wettelijk kader, zorgplicht onderhoudstoestand
- Onderhoudsscenario's en effecten
- Aandachtspunten en risico's

Gemeente Gorinchem

Achtergrond budgettaire problematiek

- Laag budget o.a. vanwege bezuinigingen in het verleden;
- Enorme prijsstijgingen, over 3 jaar GWW algemeen 28% en asfalt 38%;
- Financiële dekking voor onderhoud is 1/3 van regulier en structureel benodigd;
- Geen vervangingskrediet beschikbaar voor straten en wegen aan het einde van de levensduur;
- Meeliften met mobiliteits-opgaven speelt bij enkele hoofdwegen, niet bij woonstraten en asfaltonderhoud;
- Meeliften met rioolopgaven is niet of nauwelijks aan de orde;
- Aanpak probleemwegen vooruitgeschoven;
- Areaaluitbreidingen uit het verleden komen nu toe aan groot onderhoud;
- Er wordt operationeel wegbeheer gevoerd. Met name gestuurd door meldingen en verzoeken tot bijdragen aan opgaven, zonder tweejaarlijkse weginspectie, een jaar- en meerjarenplan (bepalen noodzakelijke maatregelen en labelen bestedingsdoelen) en doorrekening benodigd budget;
- Het aantal meldingen over kapotte verhardingen is zeer fors (700 over 2023). Het onderhoudsbudget gaat grotendeels op aan het uitvoeren van lokale reparaties van bestrating en tijdelijk herstel van asfaltverhardingen.

Gemeente Gorinchem

"Met de beperkte middelen is de laatste jaren ingezet op het zo goed als mogelijk in stand houden van de straten en wegen. Lokale reparaties en lapwerk brengen echter geen structurele verbetering. Uiteindelijk is groot onderhoud nodig. Vergelijk het met een houten kozijn: Iedere keer een hoekje bijtippen maakt dat je het volledig schilderen of vervangen lang kunt uitstellen. Echter, op een gegeven moment wordt het volledig schilderen toch noodzakelijk. Dit is de situatie met de wegen in Gorinchem".

Wettelijk kader, zorgplicht onderhoudstoestand

Wegenwet artikel 16

De gemeente heeft te zorgen, dat de binnen haar gebied liggende wegen, met uitzondering van de wegen, welke door het Rijk of eene provincie worden onderhouden, van die bedoeld in artikel 17 en van die, waarop door een ander tol wordt geheven met uitzondering van de gemeentelijke wegen, genoemd in de bijlage bij de Wet vrachtwagenheffing, verkeeren in goeden staat.

Op basis van het **Burgerlijk Wetboek** kan de wegbeheerder aansprakelijk worden gesteld voor schade ten gevolge van gebreken aan de verharding zoals gaten in de weg of losliggende stoeptegels. Naast deze *risicoaansprakelijkheid* kan er sprake zijn van *schuldaansprakelijkheid* in de situatie waar de wegbeheerder kennis heeft van een ernstig gebrek aan de weg en deze te lang laat voortbestaan.

Er is sprake van een gebrek als de weg niet voldoet aan de eisen die men daaraan in de gegeven omstandigheid mag stellen. Voor de toetsing of aan de eisen is voldaan, is het gebruikelijk te toetsen aan de hand van de landelijk toegepaste richtlijnen van het Kennisinstituut CROW (richtlijnen voor infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer, en werk en veiligheid).

Onderhoudsscenario's en effecten

De effecten bij de verschillende onderhoudsscenario's:

	HOOG	BASIS	LAAG	ZEER LAAG
Aanzien/ uitstraling	Hoog	Voldoende	Matig	Verloedering
Veiligheid / Aansprakelijkheid	Veilig	Grotendeels veilig	Beperkt veilig	Heel onveilig
Hinder/ Overlast	Nauwelijks	Incidenteel	Regelmatig	Constant
Kapitaalvernietiging (asfalt)	Nihil	Nihil	Groot	Zeer groot
Beheerbaarheid	Goed	Goed	Matig	Slecht

Kapitaalsvernietiging:
Te laat onderhoud plegen, waardoor later een zwaardere en duurdere herstelmaatregel nodig is. Dit speelt bij asfaltverhardingen. Vergelijk het met een houten kozijn: te laat schilderen maakt dat uiteindelijke plamuren of een extra verflaag noodzakelijk is.

Advies: toepassen niveau Basis en de Vesting (nu of later) niveau Hoog

Op het juiste moment het juiste onderhoud. Gericht op veiligheid én een prettige begaanbaarheid (voorkomen van risico op struikelen, vallen en schaderijdingen), met een redelijke uitstraling en het voorkomen van kapitaalsvernietiging bij asfaltverhardingen. Dit niveau is ook het uitgangspunt in de wegbeheersystematiek waarop planningen en begrotingen worden gebaseerd.

Gemeente Gorinchem

Onderhoudsscenario's en kosten groot onderhoud

- Per gebied/wegtypen valt een differentiatie in onderhoudsniveaus te overwegen.
- Een scenario met asfaltverhardingen op niveau Laag wordt afgeraden met het oog op kapitaalsvernietiging.

Scenario	Vesting	Hoofdwegen en fietspaden	Woon- en verblijfsgebied	Per jaar structureel
1	Asfalt Hoog Elementen Hoog	Asfalt Basis Elementen Basis	Asfalt Basis Elementen Basis	€ 2.659.000
2	Asfalt Basis Elementen Basis	Asfalt Basis Elementen Basis	Asfalt Basis Elementen Basis	**€ 2.513.000**
3	Asfalt Basis Elementen Basis	Asfalt Basis Elementen Basis	Asfalt Basis Elementen Laag	€ 2.314.000
4	Asfalt Basis Elementen Basis	Asfalt Basis Elementen Basis	Asfalt Laag Elementen Laag	€ 2.303.000
5	Asfalt Basis Elementen Basis	Asfalt Basis Elementen Laag	Asfalt Laag Elementen Laag	€ 2.269.000
6	Asfalt Laag Elementen Laag	Asfalt Laag Elementen Laag	Asfalt Laag Elementen Laag	€ 2.148.000

De meerkosten voor de Vesting op niveau hoog bedragen €146.000/jaar. Aanvullend toepasbaar op scenario 2 t/m 5.

Gemeente Gorinchem

Aandachtspunten en risico's

- **Ongedekte meerkosten:** Er zijn 'aandachtswegen' in de gemeente die op termijn maatregelen nodig hebben die financieel niet afgedekt zijn in de aangevraagde dekking voor het wegbeheer. Het gaat hier bijvoorbeeld om het treffen van bijzondere voorzieningen in funderingen van wegen op een dijklichaam en wegen die zwaarder belast worden dan de wegconstructie kan verdragen of het ophogen van de openbare ruimte vanwege zetting van de ondergrond die in enkele wijken speelt. Ditzelfde geldt voor eventuele meerkosten voor het verkeersveilig inrichten of het opwaarderen van wegen en verblijfsgebieden.

- **Personele paragraaf:** De huidige personele capaciteit is gebaseerd op de huidige aanpak van het wegbeheer. Een uitbreiding van de onderhoudsopgave en de realisatie van de vervangingsopgaven, vergt een uitbreiding van de personele capaciteit. In de berekende scenario's is rekening gehouden met de personele kosten. De personele paragraaf zal naar aanleiding van de besluitvorming op de scenario's opgesteld worden. Als het niet lukt om de benodigde personele capaciteit aan te stellen, wordt de realisatie van opgave niet haalbaar.

Dank voor uw aandacht!

Nico Vos (strategisch beheerder, gemeente Gorinchem)

Stephan v.d. Geest (senior adviseur wegbeheer, Antea Group)

Gemeente Gorinchem